

ВИКОРИСТАННЯ ВЧИТЕЛЯМИ ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТІВ ТА ОНЛАЙН-РЕСУРСІВ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ: ПОРІВНЯННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕНЬ

Проблема створення умов та забезпечення організації дистанційного навчання школярів постала як в Україні, так і в усьому світі при запровадженні карантинних заходів у зв'язку з поширенням COVID-19 [1; 2].

Учені відділу компаративістики інформаційно-освітніх інновацій Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України у січні 2021 року провели дослідження серед педагогічних працівників із різних областей країни шляхом онлайн-анкетування [3]. Передумовою для проведення означеного опитування освітян було опитування, проведене навесні 2020 року, що висвітлювало проблеми та потреби вчителів у здійсненні дистанційного / змішаного навчання у закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) під час запровадження першого карантину, спричиненого пандемією COVID-19 [4; 5]. Метою проведеного онлайн-опитування була реалізація таких завдань: виявлення громадської думки педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти щодо проблем і потреб, що виникають під час здійснення дистанційного та змішаного навчання в умовах карантину; визначення ступеня готовності педагогічних працівників використовувати онлайн-інструменти та онлайн-ресурси під час здійснення дистанційного та змішаного навчання в умовах карантину; порівняння результатів опитування 2021 року щодо використання онлайн-засобів та онлайн-ресурсів із результатами першого опитування навесні 2020 року; визначення рівня цифрової компетентності педагогічних працівників шляхом самооцінювання на основі

Рамки цифрової компетентності для громадян; надання відповідних рекомендацій зацікавленим сторонам на основі оцінки стану ситуації, що склалася під час карантину.

Порівняння даних досліджень 2020р. та 2021р. щодо використання вчителями цифрових інструментів для організації дистанційного навчання, засвідчило, що:

- найбільш популярним інструментом залишається Viber (83%) і сайт навчального закладу (58,7%);
- збільшилась кількість користувачів Zoom (+30,2%), Padlet (+18,2%), JitsiMeet (+8,8%); CiscoWebex (+3,3%); Edmodo (+3,2%);
- стали менше використовувати Google Apps for Education (30,4%), Skype (- 23,7%), Telegram (-7,1%);
- приблизно на однаковому рівні продовжують використовувати МійКлас (+2,2%); Microsoft Teams (-0,7%); Електронний щоденник (+1,4%); ClassDojo (+1,6%);
- почали використовуватись нові інструменти, такі як Flipped Classroom (+4%), Tik-Tok (+4%), Twitter (+4%).

Порівняння даних досліджень 2020р. та 2021р. щодо використання вчителями онлайн-ресурсів для організації дистанційного навчання, засвідчило, що:

- найбільш популярним інструментом залишаються Авторські уроки на каналі YouTube (75,8%);
- збільшилась кількість користувачів Всеосвіта (+62,6%); На Урок (+31,7%); Матеріали блогів вчителів (+26,4%); Відкриті онлайн-уроки (+25,2%);
- стали менше використовувати онлайн курси МОН з підготовки до ЗНО (-27,3%); Відео уроки на ТРК «Київ»(-17,5%); Prometheus (-12,7%); Цифрова освіта «Дія» (-10,2%); EdEra (-9%); Відео уроки на місцевих телеканалах (-6,5%);
- приблизно на однаковому рівні продовжують використовувати Classtime (+1,5%);
- почали використовуватись нові онлайн-ресурси, такі як Всеукраїнська школа онлайн (+38,7%), Learning.ua (+24,7%); Kahoot (+8,1%).

Виявлені під час опитування 2021 р. проблеми, було згруповано в 10 напрямів:

- ✓ недостатнє матеріально-технічне забезпечення учнів;
- ✓ відсутність якісного інтернету;
- ✓ брак часу через збільшення навантаження для вчителя;
- ✓ недостатній рівень матеріально-технічного забезпечення закладів освіти;
- ✓ низький рівень самоорганізованості та мотивації учнів;
- ✓ відсутність підтримки з боку батьків;
- ✓ недостатній рівень цифрової компетентності вчителів;
- ✓ труднощі з дистанційним навчанням учнів початкової школи;

- ✓ психологічні труднощі під час дистанційного навчання;
- ✓ зниження рівня якості надання освітніх послуг.

Порівняння основних проблем і викликів, з якими зіткнулись педагогічні працівники під час організації та впровадження дистанційного навчання у 2020 р. та 2021 р. свідчить про те, що:

- ✓ частина проблем, про які зазначали педагогічні працівники в 2020 р., була успішно вирішена, зокрема: відсутність конкретних інструкцій щодо організації дистанційного навчання від адміністрації ЗЗСО та Міністерства освіти і науки України; недостатність досвіду у вчителів з організації дистанційного навчання; недостатність мотивації вчителів щодо здійснення дистанційного навчання;

- ✓ проблеми, що існують вже майже рік і залишились без вирішення це: недостатнє матеріально-технічне забезпечення учнів; відсутність якісного інтернету; брак часу через збільшення навантаження для вчителя; недостатній рівень матеріально-технічного забезпечення закладів освіти; низький рівень самоорганізованості та мотивації учнів; недостатній рівень цифрової компетентності вчителів;

- ✓ з'явилися нові проблеми, пов'язані з труднощами дистанційного навчанням учнів початкової школи; психологічні проблеми у всіх учасників освітнього процесу; зниження рівня якості надання освітніх послуг; відсутність підтримки з боку батьків.

При цьому респонденти привертали особливу увагу до відсутності в учнів вдома персональних комп'ютерів, відсутності стабільного швидкісного інтернету, відсутності єдиної платформи з розробленими уроками, емоційне напруження та збільшення навантаження на вчителів і учнів, що пов'язано з проведенням значного періоду часу перед екраном комп'ютера, як для підготовки до уроків, так і для виконання завдань, неадаптованість тем НУШ до дистанційного навчання, неякісне програмне забезпечення на ноутбуках державного забезпечення, негативне ставлення батьків до дистанційного навчання тощо.

Позитивним є те, що вчителі почали опановувати нові онлайн-інструменти та шукати зручні для себе та учнів навчальні платформи, що дозволять забезпечити дистанційне навчання, висловлюють готовність до підвищення фахового рівня з питань використання ІКТ, більш активно беруть участь у вчительських онлайн-спільнотах.

Список використаних джерел

1. OECD. Education responses to COVID-19: Embracing digital learning and online collaboration. 2020. URL: https://oecd.dam-broadcast.com/pm_7379_120_120544-8ksud7oaj2.pdf (Accessed: 30.05.2021).
2. The Council of Europe. COVID-19 Response. 2020. URL: <https://www.coe.int/en/web/education/covid-19> (Accessed: 30.05.2021).
3. Ivaniuk I. V., Ovcharuk O. V. Problems and needs of teachers in the organization of distance learning in Ukraine during quarantine caused by COVID-19 pandemic: 2021 research results. *Information Technologies and Learning Tools*. 2021. № 85(5). P.29–41. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v85i5.4669>
4. Іванюк І. В., Овчарук О. В. Стан готовності педагогів ЗЗСО до застосування інформаційно-освітнього середовища для здійснення дистанційного навчання в умовах карантину, спричиненого COVID-19. *Нова педагогічна думка*. 2020. № 3 (103). С. 48–54.
5. Ivaniuk I.V., Ovcharuk O.V. The response of Ukrainian teachers to COVID-19: challenges and needs in the use of digital tools for distance learning. *Informational Technologies and Learning Tools*. (2020). № 77(3). Pp. 282–291. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v77i3.3952>